

Din negura de vreme...

Valentina Eșanu Andrei Eșanu

Bogdan al II-lea și Maria-Oltea – părinții lui Ștefan cel Mare și Sfânt

CUPRINS

INTRODUCERE	3
-------------------	---

Partea I

BOGDAN AL II-LEA – TATĂL LUI

ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT	7
--------------------------------	---

1. Țara Moldovei la mijlocul secolului al XV-lea	7
2. Ascendența și înrudirile lui Bogdan al II-lea	8
3. „Jupan Bogdan fiul” alias Bogdan al II-lea?	20
4. Mama lui Bogdan al II-lea	27
5. Când s-a născut Bogdan al II-lea?	34
6. Bogdan al II-lea până la urcarea în scaun	37
7. O lovitură neașteptată	41
8. Politica internă și relațiile cu marea boierime	46
9. Primele acțiuni de politică externă	51
10. Războiul cu leșii	55
11. Un sfârșit tragic	61
12. Unde a fost înmormântat Bogdan al II-lea?	64
13. Bogdan al II-lea (1449–1451) e Bogdan al IV-lea?	77

Partea II

MARIA-OLTEA – MAMA LUI ȘTEFAN CEL MARE	87
--	----

1. Originea	89
2. O primă căsnicie a Mariei-Oltea?	92
3. Căsătoria cu Bogdan al II-lea	98
4. Maria-Oltea în izvoare istorice	101
5. După moartea lui Bogdan al II-lea	105
6. Maria-Oltea în viața lui Ștefan cel Mare	106
7. Ștefan Vodă leit Maria-Oltea?	107
8. Rubedeniile lui Ștefan cel Mare	110

9. Maria-Oltea în drum spre Probota	112
10. Moartea Mariei-Oltea: între legendă și realitate	113
11. La mormântul Oltei	114

Partea III

BOGDAN AL II-LEA ȘI MARIA-OLTEA –

IN MEMORIAM	117
-------------------	-----

POSTFAȚĂ

125

Partea IV

DOCUMENTE	127
-----------------	-----

și domnia lui Bogdan al II-lea, precum și mențiuni ale părinților săi datând din timpul domniei lui Ștefan cel Mare.

În ansamblu, lucrarea poartă un caracter de cercetare și sinteză. Căutând să aducem la cunoștința publicului cititor cât mai multe informații despre părinții lui Ștefan cel Mare și Sfânt, noi, în cele din urmă, încercăm să lărgim orizonturile cunoașterii în privința originii, calităților moștenite de la părinți și bunei, rolul lor în educarea și formarea marelui și strălucitului domn al Țării Moldovei.

Partea I

BOGDAN AL II-LEA – TATĂL LUI ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT

1. Țara Moldovei la mijlocul secolului al XV-lea

Domnia îndelungată a lui Alexandru cel Bun (1400–1432) a adus cu sine consolidarea și așezarea temeinică a Țării Moldovei și este apreciată drept o perioadă de mari realizări în plan intern și extern. Prin multiplele acțiuni și măsuri întreprinse de Alexandru cel Bun, Țara Moldovei devine un stat prosper, un factor important politic, economic și comercial din centrul și sud-estul Europei.

În disonanță totală cu această domnie se înscrie în istoria Moldovei perioada imediat următoare (1432–1457), caracterizată printr-o serie de războaie fratricide între urmașii lui Alexandru cel Bun. Deoarece Alexandru cel Bun a desemnat în timpul vieții sale un succesor la tronul Moldovei, – acesta fiind primul său fiu, Iliș¹, – moartea sa neașteptată părea că nu va duce la neînțelegeri și contradicții majore în privința moștenirii tronului. Dintru început, evenimentele păreau să se deruleze într-o atmosferă pașnică, fără mari contradicții. Însă, la un moment dat, pretenții la moștenirea tronului a exprimat și fratele său mai mic Stețco (Ștefan). Dacă, un timp, relațiile dintre cei doi frați păreau să fie rezolvate pe cale amiabilă, recurgându-se la diriguirea în comun a țării și împărțirea în două a veniturilor moșiei tatălui lor, ulterior evenimentele au degradat în ciocniri și chiar războaie sângeroase,

¹Născut în 1409, Iliș apare în hrisoavele domnești cu titlul de voievod (asociat la domnie) alături de tatăl său, cu începere de la 2 august 1414, menținându-se cu acest titlu până la moartea părintelui său (*DRH A*, vol. I (1384–1448), București, 1975, doc. 35–105).

care s-au încheiat tragic pentru ambele părți. În rivalitatea pentru scaunul domnesc apare, ceva mai târziu, un al treilea pretendent, Petru, de asemenea fiu al lui Alexandru cel Bun. În cele din urmă, în lupta pentru coroana domnească se aventurează fiii lui Iliș, Roman și Alexăndrel, nepoții lui Alexandru cel Bun. În condițiile când în cursă rămăsese minorul Alexăndrel, părea că războaiele fratricide se apropie de final. Însă evenimentele tragice din țară din perioada respectivă au dus la amestecul frecvent al regatelor vecine (Țara Ungurească și Țara Leșească) în treburile Țării Moldovei. Imixtiunea străină a fost încurajată, fie de solici-tările pretendenților, fie de aspirațiile ascunse ale statelor vecine. Pe această cale, s-a ajuns la internaționalizarea conflictului, iar Țara Moldovei s-a pomenit în pragul dezastrului economic și al pierderii independenței, fiind amenințată, de la nord – de Regatul Poloniei, iar de la sud – de Imperiul Otoman. Dacă la început rivalitatea pentru scaunul domnesc era dusă între fiii legitimi și nepoții lui Alexandru cel Bun, apoi către finele perioadei, în această luptă au intervenit, se pare, și fiii nelegitimi, sau chiar pretendenți cu totul străini de viața domnească.

Un rol important în aceste evenimente de la hotarul anilor 40–50 ai secolului al XV-lea l-a avut un oarecare Bogdan (numit ulterior de istorici „Bogdan al II-lea”), care se dădea fiu drept al lui Alexandru cel Bun și, ca urmare, pretendent legitim la tronul țării. Reușind să-i înfrângă și să-i izgonească din țară pe Alexăndrel și pe boierii care-l susțineau, Bogdan, în toamna anului 1449, a ocupat scaunul domnesc.

2. Ascendența și înrudirile lui Bogdan al II-lea

Unul din aspectele centrale puse în discuție în lucrarea de față este cea cu privire la ascendența lui Bogdan al II-lea, tatăl lui Ștefan cel Mare. Dintru început, trebuie să menționăm că originea și ascendența acestuia, adică cine i-au fost părinții și bunicii, în ciuda unor mari eforturi, a rămas neclarificată până la capăt. Această stare de lucruri poate fi explicată prin faptul că

știința istorică nu dispune de nici o informație certă despre Bogdan al II-lea de până la urcarea sa în scaunul domnesc.

Deoarece Bogdan al II-lea era tatăl viitorului mare voievod Ștefan cel Mare, interesul față de personalitatea acestuia s-a dovedit a fi deosebit de mare. Pe parcursul secolelor XIX și XX în elucidarea ascendenței lui Bogdan s-au inclus celebrii istorici: A.D. Xenopol², Ioan Bogdan³, Vasile Pârvan⁴, Nicolae Iorga⁵, Ioan Ursu⁶, Mihai Costăchescu⁷, Constantin C. Giurescu⁸, episcopul cărturar Melchisedec Ștefănescu⁹ ș.a., care au reușit să scoată la iveală un spectru larg de izvoare istorice, căutând prin interesante interpretări să ajungă la adevăr.

Numeroasele investigații au arătat că opiniile specialiștilor în materie s-au divizat. Unii istorici îl consideră pe Bogdan al II-lea fiu legitim, iar alții – fiu natural, adică nelegitim¹⁰ al lui Alexandru cel Bun, alături de Iliș, Ștefan și Petru. Punctul

²A.D. Xenopol, *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, vol. II, ed. a IV-a, București, 1986, p. 142–143.

³I. Bogdan, *Cinci documente istorice slavo-române din Arhiva Curții Imperiale de la Viena*, în *Analele Academiei Române*. Mem. sect. Ist., Seria II, tom. XI, 1888–1889, București, 1890, p. 37.

⁴Vasile Pârvan, *Alexăndrel Vodă și Bogdan Vodă. Șapte ani din istoria Moldovei, 1449–1455*, București, 1904, p. 39–40.

⁵Nicolae Iorga, *Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe*, București, 1899, p. 102; idem, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, Chișinău–Iași, 1990, p. 25–27.

⁶Ioan Ursu, *Ștefan cel Mare. Domn al Moldovei de la 12 aprilie 1457 până la 2 iulie 1504*. Ediție îngrijită de Viorel Gh. Speteanu, Sergiu Iosipescu și Ioana Ursu, București, 2004, p. 396.

⁷M. Costăchescu, *Observări istorice*, în Extras din *Anuarul Școlii Normale „Vasile Lupu” din Iași*, 1926–1927, p. 3–4.

⁸C.C. Giurescu, *Istoria Românilor*, vol. II, ed. II-a, București, 1943, p. 25.

⁹Melchisedec Ștefănescu, *O vizită la câteva mănăstiri și biserici antice din Bucovina*, în *Analele Academiei Române*, Ser. II, Mem. sect. Ist., vol. VII, 1884–1885, București, 1886, p. 268–269.

¹⁰Nicolae Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, Chișinău–Iași, 1990, p. 25–27; Ștefan S. Gorovei, *Mușatinii*, Chișinău, 1991, p. 51; Constantin Cihodaru, *Alexandru cel Bun (23 aprilie 1399–1 ianuarie 1432)*, Chișinău, 1990, p. 260–261.

vulnerabil al acestei opinii este acela că, pe timpul lui Alexandru cel Bun, Bogdan lipsește total din actele emise de cancelaria domnească a acestuia. A.D. Xenopol, considerându-l pe Bogdan al II-lea fiul legitim a lui Alexandru cel Bun, încearcă să explice această absență „printr-o (ipotetică – *n.n.*) dușmănie între tată și fiu”¹¹. Pornind însă de la faptul că Alexandru cel Bun obișnuia să-și menționeze în actele de cancelarie copiii săi încă din fragedă vârstă, Bogdan ar fi trebuit să apară în aceleași cărți domnești cel puțin până la atingerea vârstei majoratului, când putea să izbucnească vreun conflict între cei doi.

Într-o lucrare deosebit de minuțioasă, în care sunt analizate numeroase izvoare istorice, Vasile Pârvan ajunge și el la concluzia că Bogdan al II-lea era fiu al lui Alexandru cel Bun, dar unul nelegitim, și de aceea lipsește din actele tatălui său¹². Părerea aceasta este susținută mai târziu de cunoscutul editor de documente medievale Mihai Costăchescu, dar care îl identifică pe Bogdan al II-lea cu un „pan Bogdan” din prima domnie a lui Iliăș voievod (1432–1433), pe care acesta din urmă îl numește „fratele domniei mele” (БРАТА ГОСПОДСТВА МИ ЖУПАНА БОГДАНА), care figurează uneori de unul singur, alteori împreună cu alți frați ai săi: Stețco (Ștefan) și Petru¹³. Deși foarte interesantă, din punctul nostru de vedere, identificarea istoricului ieșean a fost trecută cu vederea în literatura de specialitate.

Opinia conform căreia tatăl lui Bogdan al II-lea și respectiv bunicul lui Ștefan cel Mare a fost Alexandru cel Bun este susținută în continuare de către alt istoric ieșean, Leon Șimanschi¹⁴, care aduce un întreg „arsenal” de argumente și construcții logice, din

¹¹I. Ursu, *Ștefan cel Mare. Domn al Moldovei de la 12 aprilie 1457 până la 2 iulie 1504*. Ediție îngrijită de Viorel Gh. Speteanu, Sergiu Iosipescu, Ioana Ursu, București, 2004, p. 396; A.D. Xenopol *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, vol. II, ed. IV-a, București, 1986, p. 142–143.

¹²Vasile Pârvan, *op. cit.*, p. 39–40.

¹³M. Costăchescu, *Observări istorice*, în Extras din *Anuarul Școlii Normale „Vasile Lupu” din Iași*, 1926–1927, p. 4 și nota 1.

¹⁴Leon Șimanschi, *O cumpănă a copilăriei lui Ștefan cel Mare: Reusenii, 15 octombrie 1451*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. 1504–2004. Portret în istorie*, Mănăstirea Putna, 2003, p. 47–49.

care conchide că Bogdan al II-lea este fiul lui Alexandru cel Bun de la cea de-a patra soție – Marina (Marena). În special, cercetătorul consideră că din cei cinci copii (Petru, Alexandru, Chiajna, Bogdan și Roman), pe care i-a avut Alexandru cel Bun din relația cu Marena, primii patru s-au născut până la oficializarea căsătoriei lor în 1425, de unde, conform eșalonării lor în timp efectuată de L. Șimanschi, Bogdan al II-lea s-ar fi născut prin 1425¹⁵. În susținerea acestei păreri, același cercetător aduce și unele urice domnești emise de cancelaria lui Ștefan cel Mare, care conțin câteva formule considerate de el a fi argumente hotărâtoare în rezolvarea problemei. Dintre acestea, istoricul consideră că proprietățile aflate, la 20 septembrie 1479, în stăpânirea personală a lui Ștefan cel Mare, ca „satele noastre proprii” și „adevărate”, împreună cu „marele privilegiu pe care l-a avut domnia noastră de la bunicul nostru, bătrânul Alexandru voievod” – fiind vorba de satele „Vereșceceni și Ungureni, de pe Siret”¹⁶ – sunt de natură să confirme, în mod hotărâtor, descendența directă a tatălui lui Ștefan cel Mare din Alexandru cel Bun și doamna Marena¹⁷. În aceeași ordine de idei, istoricul ieșean consideră că neînțelegerea care s-a iscat în 1470, între Ștefan cel Mare și mătușa sa Chiajna, sora lui Bogdan al II-lea, în privința unor proprietăți la Botne, în special „poiana lui Chiprian” și alte averi din aceeași zonă, este rezultatul faptului că fiecare dintre cei doi le considerau proprietatea lor personală, pe care au moștenit-o și unul și altul de la aceeași persoană – Marina doamna. Dar dacă, pentru Chiajna, Marina era mama ei dreaptă, apoi lui Ștefan, conform lui L. Șimanschi, Marina îi venea drept bunică dinspre tată. Pe lângă acestea, expresia „frații noștri” cu referire la Ștefan și Petru voievozi (indiscutabil fiii lui Alexandru cel Bun), folosită de Bogdan al II-lea în documentele sale oficiale din 31 iulie 1451, precum și formula „Alexandru voievod părintele nostru”, utilizată în scri-

¹⁵*Ibidem*, p. 47–49, nota 46.

¹⁶DRH A, vol. II, București, 1976, doc. 221, p. 336–338.

¹⁷Leon Șimanschi, *O cumpănă a copilăriei lui Ștefan cel Mare: Reusenii, 15 octombrie 1451*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. 1504–2004. Portret în istorie*, Mănăstirea Putna, 2003, p. 48.

soarea din 24–25 martie 1450, din nou arată că tatăl lui Bogdan al II-lea era Alexandru cel Bun¹⁸.

Alți istorici consideră că tatăl lui Ștefan cel Mare era fiul lui „jupan Bogdan”, fratele lui Alexandru cel Bun¹⁹. Această părere a fost emisă de episcopul Melchisedec Ștefănescu, care, cercetând inscripțiile de pe lespezile de mormânt din biserica episcopală din Rădăuți, a admis că bunicul lui Ștefan cel Mare, adică tatăl lui Bogdan al II-lea, a fost nu Alexandru cel Bun, ci fratele acestuia – „jupan Bogdan”²⁰.

Deosebit de interesante cercetări în problema ascendenței lui Bogdan al II-lea au efectuat Nicolae Grigoraș²¹ și Constantin Rezachevici²². Conform părerii exprimate de ei, Bogdan al II-lea a fost la sigur fiul jupanului Bogdan, fratele lui Alexandru cel Bun. În special, Nicolae Grigoraș, analizând informațiile din cronicile moldovenesti din secolele XV–XVI, arată că letopiseștele de la Putna, cel moldo-rus și cel moldo-polon, în care Bogdan al II-lea este dat drept fiu al lui Alexandru cel Bun, nu pot servi drept temei, deoarece ele sunt întocmite mult mai târziu (între 1517 și 1527) și conțin multe erori²³. Mult mai credibil și cel mai serios izvor narativ, pentru același cercetător, este „Letopiseșul

¹⁸*Ibidem*, p. 48–49.

¹⁹DRH A, vol. I, doc. 10, 14.

²⁰Melchisedec Ștefănescu, *O vizită la câteva mănăstiri și biserici antice din Bucovina*, în *Analele Academiei Române*, Ser. II, Memoriile secției de Istorie, vol. VII, 1884–1885, București, 1886, p. 268–269.

²¹Nicolae Grigoraș, *În legătură cu ascendența lui Ștefan cel Mare. Pe marginea unei inscripții funerare*, în *Revista Muzeelor*, III (1966), nr. 2, p. 164–167; idem, *Țara Românească a Moldovei de la întemeierea statului până la Ștefan cel Mare (1359–1457)*, Iași, 1978, p. 169–170.

²²Constantin Rezachevici, *În legătură cu ascendența lui Ștefan cel Mare*, în *Revista Muzeelor*, 1965, nr. 2, p. 164–167; idem, *Un tetraevanghel necunoscut aparținând familiei dinspre mamă a lui Ștefan cel Mare*, în *Studii și materiale de istorie medie*, VIII (1975), București, p. 180.

²³Nicolae Grigoraș, *În legătură cu ascendența lui Ștefan cel Mare. Pe marginea unei inscripții funerare*, în *Revista Muzeelor*, III (1966), nr. 2, p. 164–167. Conform unei destul de argumentate ipoteze aparținând lui Ștefan Andreescu, începuturile istoriografiei românești datează din timpul domniei lui Ștefan cel Mare. Din același studiu reiese că în aceste

anonim al Moldovei”, deoarece este întocmit la curtea lui Ștefan cel Mare, în care Bogdan al II-lea nu este consemnat ca fiu al lui Alexandru cel Bun. Dintre argumentele mai convingătoare punctate de N. Grigoraș²⁴ ni se par următoarele: cu toate că 90 % din documentele emise de cancelaria domnească a lui Ștefan cel Mare îl dau pe Alexandru cel Bun drept „bunic” al lui Ștefan, în unele documente (datate cu 8 august 1461 și, respectiv, cu 7 mai 1470) același domn este numit doar „Alexandru voievod cel Bătrân”. Ba mai mult, istoricul se întreabă, de ce în actul din 7 mai 1470, când de față era Chiajna, fiica lui Alexandru cel Bun și al Marenei, Ștefan cel Mare nu este menționat în calitate de nepot al celebrului voievod. Același istoric consideră neîntemeiat și argumentul conform căruia Bogdan al II-lea îl indică drept tată pe Alexandru cel Bun în documentul comercial (24 martie 1450–1451) dat brașovenilor, deoarece formula respectivă a fost preluată mecanic nu numai de fiii incontestabili ai lui Alexandru cel Bun (Ștefan și Petru voievozi), dar și de nepotul său Roman, fiul lui Iliăș, precum și de Petru Aron, cu ocazia întocmirii unor documente similare. N. Grigoraș observă²⁵ că într-un alt document autentic din epocă, „Pomelnicul mănăstirii Bistrița”, „Roman voievod” este arătat ca fiul lui Iliăș, adică „Iliășevici”; „Petru voievod” este „fiul lui Alexandru voievod”, după care urmează „Bogdan voievod”, adică Bogdan al II-lea, fără a se indica detaliul că acesta ar fi fiul lui Alexandru cel Bun. În același izvor Ștefan cel Mare este trecut cu mențiunea „fiul lui Bogdan voievod”. Deci, era logic ca și Bogdan al II-lea să fi fost înscris ca fiul al lui Alexandru cel Bun, dacă aceasta ar fi corespuns realității. Prin prisma argumentelor date, lui N. Grigoraș mult mai aproape de

prime cronici a fost reflectată doar domnia lui Ștefan cel Mare, pe când evenimentele din anii 1359–1457 au fost înșiruite de cărturarii moldoveni în timpul domniei lui Ștefăniță vodă (1517–1527), din care motiv exactitatea acestor informații lasă mult de dorit (Ștefan Andreescu, *Începuturile istoriografiei în Moldova*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. 1504–2004. Portret în istorie*, Mănăstirea Neamț, 2003, p. 220–237).

²⁴*Ibidem*, p. 165.

²⁵*Ibidem*, p. 166.

adevăr i se pare opinia conform căreia tatăl lui Ștefan cel Mare este „jupan Bogdan”, fratele lui Alexandru cel Bun²⁶.

Interpretând aceleași formule „frații noștri” și „părintele nostru” (argumente pe care de asemenea se sprijină L. Șimanschi, în fondarea poziției sale), Constantin Rezachevici consideră că Bogdan al II-lea „avea tot interesul să insiste asupra filiației directe a lui din Alexandru cel Bun, din motive de legitimitate” a ocupării scaunului domnesc, deoarece „urmașii direcți ai lui Alexandru cel Bun aveau întâietate la tron, față de cei ai fratelui acestuia, jupanul Bogdan, care nu a fost decât asociat la domnie”²⁷. Ba chiar și copiii nelegitimi ai lui Alexandru cel Bun, consideră C. Rezachevici, aveau prioritate în ocuparea tronului în raport cu alți pretendenți, inclusiv copiii fratelui său „jupan Bogdan”.

Absența lui Bogdan al II-lea în documente până la 1432, Constantin Rezachevici o explică din nou prin faptul că el era fiul lui „jupan Bogdan”. Dacă Bogdan al II-lea ar fi fost fiu (legitim sau nelegitim) al lui Alexandru cel Bun, el trebuia să figureze printre feciorii săi, deoarece voievodul îi menționează alături de el atât pe unii, cât și pe alții²⁸ (drept exemplu poate servi documentul din 1425, în care alături de domn este consemnat fiul său nelegitim Ștefan al II-lea (Ștețco), în formula „credința fiului domniei mele”²⁹).

Despre „jupan Bogdan” se mai știe că, la fel ca și Alexandru cel Bun, era fiul lui Roman I voievod (1392–1394). Se admite că cei doi frați, Alexandru (viitorul domn Alexandru cel Bun) și Bogdan (viitorul „jupan Bogdan”), în domniile lui Ștefan I (1394–1399) și Iuga (1399–1400), de asemenea fii ai lui Roman I, au fost asociați la domnie³⁰. După urcarea în scaun a lui Alexandru cel Bun (1400–8 martie 1407)³¹, Bogdan a fost din nou asociat la

²⁶*Ibidem*, p. 167.

²⁷Constantin Rezachevici, *Cronologia domnilor din Țara Românească și Moldova*, vol. I, București, 2001, p. 514.

²⁸DRH A, vol. I, doc. 71, p. 104–106; doc. 80, p. 117–119.

²⁹*Ibidem*, doc. 60, p. 86–87.

³⁰C. Cihodaru, *Alexandru cel Bun (23 aprilie 1399–1 ianuarie 1432)*, Chișinău, 1990, p. 46.

³¹DRH A, vol. I, doc. 10–22.

domnie, figurând în actele vremii alături de acesta prin formula „...fratele domniei mele, jupan Bogdan”. După 1407, „jupan Bogdan” dispare din izvoarele acelor timpuri, de aceea se consideră că a murit în curând în împrejurări necunoscute.

Aceste opinii au iscat unele întrebări și din partea noastră. Astfel, în cazul în care se acceptă opinia lui Leon Șimanschi precum că Bogdan al II-lea este fiul lui Alexandru cel Bun și al Marenei și că acesta s-ar fi născut pe la 1425, nu este clar: cine era acel „fratele domniei mele, jupan Bogdan”, menționat la începutul primei domnii a lui Iliaș vodă (1432–1433), într-o poziție atât de înaltă (primul între membrii sfatului domnesc)? De ce acest „jupan Bogdan”, dacă era frate drept cu Iliaș și ajunsese de o bună vreme la maturitate (în caz contrar, el nu putea fi inclus în sfatul domnesc), nu apare în documentele lui Alexandru cel Bun? Și de ce dispare din sfat atât de neașteptat în iarna anului 1433? Alte confuzii apar în privința proprietăților de care amintește L. Șimanschi, în special, cele de la Botne, iar motivul conflictului pe care l-a avut Ștefan cel Mare cu mătușa sa Chiajna nicidecum nu poate fi explicat prin prisma argumentelor aduse de același cercetător, după cum vom încerca să arătăm mai jos.

Răspunsul la prima întrebare îl vom da puțin mai jos. Aici ne vom pronunța în privința proprietăților menționate mai sus de L. Șimanschi. Pentru început, vom încerca să arătăm cum s-au desfășurat evenimentele în jurul acestor moșii. Prin actul de la 1 aprilie 1470, Ștefan cel Mare a dat și a întărit mănăstirii Neamț „...prisaca lui Chiprian, la Botne, și cu mănăstirea care este la obârșia Vișnivățului și cu toate poienile și cu prisăcioarele câte sânt în acest hotar, pe care le-a stăpânit popa Chiprian”, pentru „pomenirea sfântărilor înaintași, și părinți ai noștri, și pentru sufletul nostru, și pentru sănătatea noastră, și pentru sănătatea copiilor noștri”³². Or, astfel de dorință putea să exprime numai o persoană căreia îi aparțineau aceste proprietăți. Prin urmare, deși nu arată de unde și de la cine le are, Ștefan se considera drept moștenitor și proprietar al acestor averi și de aceea le dă și le

³²DRH A, vol. II, doc. 163.